

Givet
6.5.2025

TILL REPUBLIKENS PRESIDENT

HÄNVISNING Justitieministeriets brev 15.4.2025 gällande ärendet nr VN/5594/2025

ÄRENDE Ålands lagtings beslut 20.1.2025 om antagande av följande landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om Fordonsmyndigheten
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om körkort
3. Landskapslag om ändring av landskapslagen om besiktning och registrering av fordon.

UTLÅTANDE

Högsta domstolen har granskat lagtingsbesluten i det syfte som stadgas i 19 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland och får som sitt utlåtande anföra följande.

Lagtinget har genom sitt beslut antagit en landskapslag om ändring av landskapslagen om Fordonsmyndigheten, en landskapslag om ändring av landskapslagen om körkort och en landskapslag om ändring av landskapslagen om besiktning och registrering av fordon. Syftet med landskapslagstiftningen är att göra ändringar som främst berör avgifter vid Fordonsmyndigheten och införande av en elektronisk anslagstavla, uppgifter som förs in i körkortsregistret samt kontrollen av fordon.

Lagstiftningsbehörigheten för de rättsområden som de föreliggande landskapslagarna gäller faller inom flera regleringsområden enligt självstyrelselagen.

Landskapslagarna gäller huvudsakligen vägtrafik samt landskapets myndigheter och avgifter vid dessa. Enligt 18 § 1, 5 och 21 punkten självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i dessa frågor. Regleringen beträffande personuppgifter som införs i körkortsregistret berör ett rättsområde som inte särskilt omnämns i självstyrelselagens uppdelning av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket. Lagstiftningsbehörigheten bör därför bedömas utgående från de rättsområden landskapslagstiftningen berör. Landskapslagen gäller också till denna del närmast vägtrafik, som faller inom landskapsbehörigheten.

Utgångspunkten är således att landskapslagarna gäller angelägenheter som hör till landskapets lagstiftningskompetens.

Därtill bör det vid lagstiftningsgranskningen tas ställning till förhållandet mellan den nu ifrågavarande lagstiftningen och Finlands grundlag, eftersom stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag utgör riksbehörighet enligt 27 § 1 punkten självstyrelselagen.

Enligt 66a § punkt h landskapslagen om körkort får Fordonsmyndigheten i körkortsregistret även lagra biometriska data och/eller digitala fingeravtryck efter landskapsregeringens beslut.

Enligt 10 § 1 mom. grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade och närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag.

Riksdagens grundlagsutskott har vedertaget ansett att biometriska identifieringsuppgifter på många sätt kan jämföras med känsliga uppgifter. Att tillåta behandling

av känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter som ingår i privatlivet. Inrättandet av omfattande register med biometriska kännetecken måste bedömas i ljuset av villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt med hänsyn till inskränkningarnas acceptabilitet och proportionalitet. Utskottet har särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt. Grundlagsutskottet har ansett att bestämmelser om behandling av personuppgifter bör analyseras utifrån en praxis med fokus på exakta och heltäckande bestämmelser på lagnivå (se t.ex. GrUU 33/2022 rd stycken 7-10 jämte där uppräknade hänvisningar till ett flertal tidigare utlåtanden).

Högsta domstolen konstaterar att Fordonsmyndighetens rätt att lagra biometriska data i körkortsregistret är i landskapslagen baserad på ett ospecificerat beslut av landskapsregeringen. Rätten att behandla ifrågavarande känsliga uppgifter är således inte exakt och noga avgränsad genom bestämmelser på lagnivå, vilket är problematiskt i ljuset av 10 § 1 mom. grundlagen samt dess tolkning i grundlagsutskottets praxis gällande skyddet för privatlivet och personuppgifter.

På ovannämnda grunder anser Högsta domstolen att 66a § punkt h landskapslagen utgör en behörighetsöverskridning och att den bör förordnas att förfalla.

Med beaktande även av Ålandsdelegationens utlåtande i övrigt anser Högsta domstolen att det inte föreligger skäl till ytterligare anmärkningar.

Slutsats

Med hänvisning till det ovan sagda anser Högsta domstolen att 66a § punkt h landskapslagen om körkort ska förordnas att förfalla.

Högsta domstolen anser att de granskade landskapslagarna till övriga delar faller inom landskapets behörighet och att det inte torde finnas hinder för att landskapslagarna till övriga delar träder i kraft.

Enligt 20 § självstyrelselagen ankommer det på landskapsregeringen att göra en bedömning av situationen, om en landskapslag till en viss del förordnas att förfalla.

Ordförande

Tuomo Antila

Föredragande

Kristian Sjöblom

Utlåtandet har underskrivits elektroniskt.

I ärendets handläggning har deltagit justitieråden Antila, Uusitalo, Mäkelä, Ilveskero och Pölönen. Föredragande har varit Kristian Sjöblom.